

Kriterier for dyrevernermerket gris

Innholdsfortegnelse

1. Generelle krav	1
1.1 Dokumentasjon	1
1.2 Drift og kompetanse	1
1.3 Håndtering av gris	2
1.4 Dyrevelferdsplan og veterinærbesøk	2
1.5 Areal	2
1.6 Levemiljø	2
1.7 Grovfôr	2
1.8 Sammenblanding	2
1.9 Smittevern	2
1.10 Syke og skadde dyr	2
1.11 Transport og slakt	3
2. Kombinertproduksjon - inne med utetilgang	3
2.1 Levemiljø	3
2.2 Drikkevann og fôr	3
2.3 Purker og spedgris	3
2.4 Utetilgang	3
2.5 Råner	4
3. Kombinertproduksjon - friland	4
3.1 Levemiljø	4
3.2 Purker og spedgris	4
4. Slaktegrisproduksjon - friland	4
4.1 Uteområde	4

Dyrevernermerkets kriterier gjelder i tillegg til offentlig regelverk og forutsetter at merkebruker er godt kjent med og følger dette. Det forventes at merkebruker har respekt for dyra og legger til rette for varsom håndtering, trivsel og positive opplevelser. Alle dyr skal sees på som enkeltindivider. Enhver tvil vedrørende dyrs velferd skal komme dyrene til gode.

Generelle krav (del 1) gjelder alle, uansett produksjonsform. I tillegg gjelder et sett med spesifikke krav for den aktuelle driftsformen: kombinertproduksjon innendørs med utetilgang (del 2), frilands kombinertproduksjon (del 3), eller frilands slaktegrisproduksjon (del 4).

Det kan gis dispensasjon fra enkeltkriterier i særskilte tilfeller. Dispensasjon innvilges av Dyrevernermerket etter søknad, basert på en vurdering av dyrenes totale velferdssituasjon.

1. Generelle krav

1.1 Dokumentasjon

- 1.1.1 Gården skal til enhver tid kunne fremvise all nødvendig dokumentasjon som kreves i henhold til Dyrevernermerkets kriterier.
- 1.1.2 All dokumentasjon skal være ryddig og lett leselig, og oppbevares i minst 5 år.

1.2 Drift og kompetanse

- 1.2.1 Det skal være etablert KSL for gården, jamfør KSL-standard for svin.
- 1.2.2 Gården skal ha fungerende boltepestol, eventuelt egnet skytevåpen, for akutt bedøvelse og avliving.

- 1.2.3 Personer som gjennomfører akutt avliving av gris på gården skal beherske korrekt bedøvelse og avliving.

1.3 Håndtering av gris

- 1.3.1 Gris, inkludert spedgris, skal håndteres varsomt og aldri holdes etter ører, hale eller ett bein.
1.3.2 Fiksering er ikke tillatt. Dersom fiksering er nødvendig som et unntak, skal det dokumenteres individ, dato, årsak og varighet av fikseringen.

1.4 Dyrevelferdsplan og veterinærbesøk

- 1.4.1 Følgende velferdsindikatorer skal registreres skriftlig samme dag som de oppdages:
- a) Dødelighet
 - b) Halebiting
 - c) Halthet
 - d) Bogsår

Se vedlegg «Velferdsindikatorer gris» for nærmere beskrivelse av registreringene.

- 1.4.2 Under dyrevelferdsprogrammets veterinærbesøk skal registrering av velferdsindikatorene fra kriterium 1.4.1 gjennomgås, i tillegg til USR-tall fra slakteriet. Det skal velges og skrives ned to forbedringsområder for dyrevelferden, og konkrete tiltak for å bedre disse. Effekten av tiltakene skal vurderes ved neste obligatoriske veterinærbesøk, og justeres/endres ved behov.

1.5 Areal

- 1.5.1 For avvent smågris og slaktegris skal fritt areal til rådighet per dyr, inkludert uteområde, være minimum følgende:
- a) Avvent smågris: 1 m²
 - b) Slaktegris fra 30 kg: 2,3 m²

For ungpurker, purker og råner skal fritt areal til rådighet per dyr, inkludert uteområde, være minimum følgende:

- a) Ungpurker: 3 m²
- b) Purker: 4 m²
- c) Råner: 10 m²

1.6 Levemiljø

- 1.6.1 All gris skal ha tilgang til myk liggeplass hele døgnet, i form av halmseng, dypstrø, talle eller gummimatte med strø.
1.6.2 For råner som holdes alene skal liggeplassen utgjøre minst 3 m².
1.6.3 All gris skal ha mulighet for kløe og kroppspele. Dette kan være f.eks. fastmontert børste, klømatte, rue kanter i innredning, trestolpe med minimum 15 cm i diameter, trær eller vegetasjon. Dette kravet gjelder ikke for spedgris og purker i dietiden.

1.7 Grovfôr

- 1.7.1 All gris skal ha grovfôr med næringsverdi hver dag. Halm godkjennes ikke som grovfôr.
1.7.2 Alle purker skal få rikelig mengde grovfôr tildelt minst to ganger daglig, hvis de ikke har konstant tilgang.

1.8 Sammenblanding

- 1.8.1 Når gris som ikke allerede har etablert rang/hierarki blandes skal det alltid gjøres konfliktdependende tiltak, for eksempel større areal, skillevegger, tildeling av halmball eller annen ekstra sysselsetting.

1.9 Smittevern

- 1.9.1 Smittevern for uteområdet skal inkluderes i gårdens skriftlig smittevernplan.

1.10 Syke og skadde dyr

- 1.10.1 Gris som har liten sjanse for å bli frisk og/eller transportdyktig, skal avlives umiddelbart.
1.10.2 Når en syk gris oppdages skal det noteres dato, hvilken sykdom/skade grisen har, og anslag om hvor lang tid det vil ta før dyret blir friskt. Tilstanden til syk/skadd gris skal vurderes daglig, med lav terskel for å kontakte veterinær.
1.10.3 Gris som ikke viser forventet bedring innen satt frist, skal avlives.

1.11 Transport og slakt

- 1.11.1 Maksimal tillatt transporttid til slakteri er 6 timer.
- 1.11.2 Produsenten skal be transportør/slakteri om
 - a) At grisene ikke blandes med ukjente griser under transport og oppstalling før slakt.
 - b) At grisene slaktes samme dag som de ankommer slakteriet.

I tilfeller der dette ikke kan oppfylles av transportør/slakteri, skal det loggføres av produsenten som et avvik.

2. Kombinertproduksjon - inne med utetilgang

Alle kriterier under del 1 Generelle krav gjelder. I tillegg kommer følgende krav:

2.1 Levemiljø

- 2.1.1 Alle innendørs rom med gris skal ha brannvarslingsanlegg med vedlikeholdsavtale. Krav om brannvarsling gjelder ikke dersom dyra til enhver tid og uten hindring kan gå ut og komme seg unna bygningen.
- 2.1.2 Alle griser skal ha tilgang til minst to typer aktivitets- og rotemateriale hver dag, i så store mengder at alle kan rote samtidig. Materialene må oppfylle følgende krav:
 - a) Et av materialene må være halm, høy, torv eller ensilasje. Dersom halm eller torv velges, må det andre materialet ha næringsverdi.
 - b) Den typen materiale som benyttes som strø, teller ikke som et av rotematerialene.
 - c) Tildeling i høyhekk er tillatt så lenge åpningene er store nok til at grisen enkelt kan trekke ut materialet.
 - d) Gjenstander av svært liten interesse som kjetting, gummi, myke plastrør, hard plastikk, hardt tre, ball og saltslikkesten godkjennes ikke som rotemateriale.

2.2 Drikkevann og fôr

- 2.2.1 Det skal være minst 2 tildelingspunkter for vann i alle binger med mer enn 5 avvente griser. To nipler plassert rett over hverandre på samme rør regnes som ett tildelingspunkt.
- 2.2.2 Drektige purker skal kunne spise uforstyrret. Dette skal sikres med for eksempel fangbåser.

2.3 Purker og spedgris

- 2.3.1 Innendørs binger der brunstige purker holdes sammen, og/eller som brukes til bedekning, skal ha
 - a) selvfangerbåser
 - b) sklisikkert underlag med godt feste.
- 2.3.2 Fødebinger skal være uten fikseringsmulighet, ha et areal på minst 7,5 m² og en bredde på minst 2,4 meter.
- 2.3.3 Fødebinger skal ha mykt liggeområde i form av for eksempel halmseng, dypstrø eller gummimatte med strø.
- 2.3.4 Purka skal ha fri tilgang til redemateriale i form av lang halm, dagen før forventet grising.
- 2.3.5 Rutinemessig bruk av ampepurker er ikke tillatt.
- 2.3.6 Tannfiling skal ikke utføres. Dersom tannfiling er nødvendig som et unntak, skal det dokumenteres individ, dato og årsak.
- 2.3.7 For å motvirke for store kull skal ett av følgende tiltak gjennomføres:
 - a) Velge tilgjengelig semin/råner som disponerer for mindre kull
 - b) Velge purker selektert for lavere kullstørrelse ved rekruttering

2.4 Utetilgang

- 2.4.1 All avvent gris, unntatt rånen, skal ha tilgang til et uteområde minst 12 timer daglig, hele året. Uteområdet skal gi frisk luft, naturlig dagslys og mulighet til å utforske og rote. Det kan alternativt søkes om godkjenning for et innendørs miljø som er forbedret slik at det tilsvarer velferdsfordelene ved et uteområde.
- 2.4.2 Uteområdet skal være godt drenert og grisen skal alltid ha tilgang til tørre områder.
- 2.4.3 Dersom underlaget på uteområdet ikke kan rotes i, må det gis så mye rotemateriale at all gris kan være aktivisert samtidig og har mulighet til å utøve normal roteadferd.
- 2.4.4 Det er kun tillatt å stenge utetilgangen på dager der vær- og klimaforhold medfører redusert dyrevelferd, ved sykdomsutbrudd, eller etter pålegg fra veterinær/Mattilsynet. Unntak fra krav om daglig 12 timer utetilgang skal loggføres med årsak og tidsrom.

2.5 Råner

- 2.5.1 Dersom gården holder råner som står alene og ikke har tilgang på utemuligheter tilsvarende beskrevet over i punkt 2.5, skal rånen få komme ut av bingen for mosjon hver dag.

3. Kombinertproduksjon – friland

Alle kriterier under del 1 Generelle krav gjelder. I tillegg kommer følgende krav:

3.1 Levemiljø

- 3.1.1 All gris skal ha tilgang til liggeplass med tørt, mykt og isolerende underlag.
- 3.1.2 Fødehytter skal ha mykt liggeområde i form av for eksempel halmseng eller dypstrø.
- 3.1.3 Uteområdet skal være godt drenert og grisen skal alltid ha tilgang til tørre områder.
- 3.1.4 På varme dager i sommerhalvåret skal alle griser ha tilgang til skygge utenom hytta.

3.2 Purker og spedgris

- 3.2.1 Purka skal ha fri tilgang til lang halm som redemateriale dagen før forventet grising.
- 3.2.2 Tannfiling skal ikke utføres. Dersom tannfiling er nødvendig som et unntak, skal det dokumenteres individ, dato og årsak.
- 3.2.3 Rutinemessig bruk av ammepurker er ikke tillatt.
- 3.2.4 For å motvirke for store kull skal ett av følgende tiltak gjennomføres:
 - a) Velge tilgjengelig semin/råner som disponerer for mindre kull
 - b) Velge purker selektert for lavere kullstørrelse ved rekruttering

4. Slaktegrisproduksjon – friland

Alle kriterier under del 1 Generelle krav gjelder. I tillegg kommer følgende krav:

4.1 Uteområde

- 4.1.1 Uteområdet skal være godt drenert og grisen skal alltid ha tilgang til tørre områder.
- 4.1.2 All gris skal ha tilgang til liggeplass med tørt, mykt og isolerende underlag.
- 4.1.3 På varme dager i sommerhalvåret skal alle griser ha tilgang til skygge utenom hytta.